

Beijing

Un teatru inspirat din realitate

În curtea Institutului de limbă chineză din Beijing nu e nimeni, dar nu toți studenții sînt la ore: cei din anul II, adunați în sala de festivități, ovaționează grupul de artiști de la Teatrul Capitalei, invitați la o discuție pe tema activității teatrale în China. Sînt prezenți opt actori (interpreții personajelor principale) și regizorul spectacolului cu piesa *Familia* de Ba Jin — vizionată de studenți cu o săptămîină în urmă. Afară e cald, ferestrele sînt larg deschise. Să ne apropiem și să reținem cîteva întrebări și răspunsuri.

— Știm că în China există, în afară de operă și balet, două tipuri de teatru: *Huaju* (teatru contemporan) și *Xiqu* (teatru tradițional), acesta din urmă cuprinzînd mai multe genuri, ca *Jingju* (teatru de operă în stil Beijing), *Chuanju* (stil Sichuan) etc. Același actor poate interpreta toate felurile de piese?

— Nu, există o specializare. Evident, actorul trebuie să fie multilateral; dar fiecare tip de teatru își are specificul lui. De exemplu, un actor de *Jingju* va studia opt sau chiar zece ani pînă să poată interpreta primul său rol — și pregătirea începe din fragedă copilărie; un actor de *Huaju* va studia la Institutul de teatru etc.

— Ce metodă folosiți pentru pregătirea actorilor de *Huaju*?

— La Institut, ultimii doi ani sînt de practică. Începem prin a exersa scenele cu subiecte actuale, trebuie să învățăm din viață. Ca material teoretic, folosim metoda lui Stanislavski — deși veche, rămîne fundamentală. La care se adaugă învățarea elementelor de interpretare specific chinezești: Actorii mai iau lecții de canto, balet, dicție

— De ce ați inclus piesa *Familia* în repertoriul dumneavoastră?

— În primul rînd, este cea mai reprezentativă operă a lui Ba Jin. Cao Yu — dramaturg de renume — a făcut adaptarea romanului pentru scenă în anii '40. Încă de atunci, piesa a fost primită de către public cu puternic entuziasm. Mai mult, deși descrie evenimente din anii '20, romanul se bucură și acum de o mare popularitate în rîndul tîneretului, al studenților în special.

— Cît timp a durat pregătirea spectacolului?

— Cinci luni. Socotim că este foarte mult, dar am avut în vedere dificultatea textului și faptul că o parte dintre actori — chiar cîțiva dintre interpreții personajelor-cheie — erau la primul lor rol. Sînt tîneri de 22—23 ani, care abia au absolvit Institutul de teatru.

— *Zheng Tianwei*, a fost greu de pregătît rolul lui *Mingfeng*?

— E primul meu rol. Bineînțeles, nu a fost deloc ușor. Cine e de fapt *Mingfeng*? O servitoare din casa familiei *Gao*. Adusă aici la vîrsta de nouă ani, a trecut prin tot ațîția ani de suferință, de muncă grea din zori și pînă-n noapte. A înțeles de la început că trebuie să se supună. Sînt foarte multe lucruri pe care oamenii le-au uitat, nu cred că știți cît de chinuitoare era viața sclavilor. Femeile se încălțau cu pantofi de pînză și purtau cercei lungi, pentru ca, prin mișcarea acestora, să-și controleze mersul, care trebuia să fie lin, plutitor, și în același timp foarte rapid. Felul cum îi dădeau stăpînului ceașca de ceai, cum îi aprindeau pipa, cum o asistau pe stăpînă la pieptănăt ori la schimbarea veșmintelor — totul era foarte important. A trebuit să învăț toate acestea, să exersez tot timpul. *Mingfeng*, cuminte, conștiincioasă, supusă, și-a cîștigat bunăvoința stăpînilor. Dar cînd au vrut s-o trimită concubină în casa unui dregător bătrîn, ea n-a acceptat și, în semn de revoltă, s-a sinucis. Iubirea pentru *Jue Hui* — stăpînul cel tînăr — i-a dat puterea s-o facă. În jocul meu am vrut să scot în evidență tocmai această luptă din sufletul eroinei „Nu vreau să mor, iubesc viața”, pare să spună, „dar nu mă voi lăsa înjosită, înfrîntă de lezile voastre infame. Voi muri curată, cu numele iubirii pe buze”. Ea și cu *Jue Hui* erau mlădițe crescute aparte din arborele mării familiei. *Jue Hui* a reușit să se rupă de mediul în care s-a născut, el va duce o viață nouă, va

deveni revoluționar. Mingfeng s-a jertfit, dar moartea ei nu este un eșec, ci o victorie.

— Spuneați că piesa este o critică la adresa societății feudale. Dar impresia care rămâne după spectacol — costume, interpretare, decor — este de magnific, de extaz, niciodată de revoltă. Cum vă explicați aceasta?

— În primul rînd, trebuie respectată epoca în care se petrece acțiunea. Apoi, trebuie să păstrăm culoarea locală și, nu în ultimul rînd, să căutăm frumusețea artistică. O piesă care critică moravuri învechite nu trebuie să-i creeze spectatorului o stare de inconfort psihic. E de-ajuns ca acesta să înțeleagă mesajul, să vadă putreziciunea sub învelișul poleit cu migală. Ca să redăm cit mai fidel societatea de atunci — felul de a fi al oamenilor, costumele etc. —, am discutat cu bătrîni de 70—80 de ani, care ne-au arătat și poze, haine, obiecte de care se foloseau frecvent.

— În romanul lui Ba Jin, accentul cade asupra lui Jue Hui, răzvrătitul care calcă peste concepțiile învechite ale familiei, pășind încrezător în victorie pe drumul nou al revoluției. De ce spectacolul dumneavoastră îl are în centru pe Jue Xin — care, prea maleabil, strivit de responsabilitatea de fiu mai mare, suportă cu stoicism, fără urmă de împotrivire, nenorociri succesive: căsătoria cu o fată necunoscută, aleasă de părinți (deși era îndrăgostit de verișoara Mei), trănția hunicului — cap absolut al familiei — etc.?

— Cao Yu, bun prieten cu Ba Jin, a primit din partea acestuia încuviințarea să adapteze romanul pentru scenă așa cum va socoti el de cuviință. Romanul fiind extrem de vast, selecția era nespuse de dificilă. Dacă ați observat, în roman sînt trei cupluri de tineri, reprezentînd atitudini diferite față de familie, de societate; Jue Xin — soția lui; Jue Min (fratele al doilea) — verișoara Qin; Jue Hui — Mingfeng. Unul dintre cele trei filme care s-au făcut pînă acum după acest roman, de exemplu, îl are în centru pe Jue Min și pe Qin. Depinde de interpretarea pe care o dă cel care scrie scenariul și de momentul istoric — respectiv, de coordonatele societății timpului în care se petrece acțiunea. Tinerilor de azi nu li se pun aceleași probleme ca a celor de-acum 40 sau 60 de ani.

— Cum se face repartizarea rolurilor?

— De obicei, regizorul e cel care își alege colaboratorii. Dar și actorii își pot spune părerea, pot solicita un anumit rol.

Rezultatul se hotărăște la o masă rotundă cu toată echipa.

— Ce pregătiți în momentul de față, dacă nu e un secret?

— Avem în lucru două piese: una românească, de Mircea Ștefănescu — *Căruța cu palaie* —, pe care o vom prezenta în premieră în preajma lui 23 August, în cinstea celei de-a 40-a aniversări a victoriei Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, din România. Cea de-a doua e o piesă despre satul chinez; pentru pregătirea acestei montări vom pleca peste cîteva zile la țară, unde vom sta de vorbă cu țărani, vom încerca să înțelegem felul lor de a gîndi, de a se comporta, modul lor de viață, ca să le putem reproduce pe scenă.

— Vi se întîmplă ca în viața de toate zilele să suportați influența rolurilor interpretate?

— E firesc ca rolul la care lucrezi să te preocupe și în afara orelor de repetiție. Dar sîntem oameni obișnuți, ca toți ceilalți, ne vedem de casă, de copii, de treburile zilnice.

— Vă pasionează literatura dramatică a altor țări? Intenționați să introduceți în repertoriul mai multe piese străine?

— Desigur. Sîntem încă la început, e drept, mai avem multe de învățat — dar perseverăm. Am jucat pînă acum piese de autori din Japonia, U.R.S.S., Anglia, România (*Opinia publică* de Aurel Baranga), și sperăm să ne îmbogățim neîncetat repertoriul.

— În turneele din străinătate, jucați în limba chineză?

— Da, cu traducere simultană. Dar, date fiind dificultățile pe care le prezintă un astfel de spectacol, singura piesă cu care am făcut turnee — în Europa, Asia, America — este *Cealnăria* de Lao She.

— Care este dorința dumneavoastră cea mai mare?

— Să întemeiem un teatru sănătos, competitiv, să aducem pe scenă viața, așa cum este — sau a fost — ea, pentru a contribui efectiv la ridicarea nivelului cultural al poporului Chinei și, implicit, la adîncirea gradului de cunoaștere a teatrului chinez de către prietenii din toată lumea.

Luminița TOMA

studentă la Institutul de limbă chineză din Beijing
aprilie 1984